

6. B Ö L Ü M

Velayet Tayininde Adli Psikiyatrinin Rolü – Olgu Sunumu

Yasin KOCA¹
Taha AKSU²
Naciye AKAN³
Gürsel ÇETİN⁴
Gökhan ORAL⁵

Giriş

Ülkemizde boşanma davası sayısı yıllar içinde giderek artmaktadır. 2009 yılında 116.292 boşanma davası açılmışken 2019 yılında bu sayı 249.932'dir (1, 2). Bu davalarda başvuran çiftlerin çocukları olması durumunda velayetin de tayin edilmesi gerekmektedir.

Çocuk Hakları Sözleşmesi ve ülkelerin kendi çıkarttıkları yasalarla küçüklerin gelişimlerini sağlıklı bir ortamda tamamlamaları güvence altına alınmıştır. Birleşmiş Milletler Çocuk Hakları Sözleşmesinde anne ve babanın küçüğün gelişiminden sorumlu olduğu üzerinde durulmuştur. Ayrıca çocuğun kişiliğinin uyumlu ve tam gelişebilmesi için sevgi, mutluluk ve anlayış ortamında büyümesinin gerektiğini belirtir. Bu dönemde aile haricinde sosyal hizmet uzmanı, psikolog, pediatrist, öğretmen ve adli tıp uzmanına da belli görevler düşmektedir (3).

Boşanma sonrası pek çok araştırmada çocukların yaşadıkları sorunlar üzerinde durulmuştur. Küçüklerin boşanma sonrasında akade-

mik başarı ve sosyal uyumlarında düşüş olduğu gösterilmiştir (4, 5). Bu olumsuz etkilerin çocukların yetişkinlik hatta evlilik hayatlarına da etki ettiği bilinmektedir (4, 5). Bu sebeple; boşanma aşamasında verilecek velayet kararı, sonuçları sebebiyle çok önemli olmaktadır. Velayet kararı verilirken en önemli etkenlerden bir tanesi ebeveyn kapasitesinin değerlendirilmesidir.

Çekişmeli boşanma davalarında müşterek çocukların velayetinin genellikle anne tarafından talep edildiği ve mahkeme kararları sonunda da velayetin anneye verildiği sıklıkla görülmektedir. Geleneksel iş bölümü ve toplum tarafından atfedilen cinsiyet rol ve sorumlulukların gereği velayet sorumluluğunu annenin daha iyi yerine getirebileceğine dair kanaatin olduğu belirtilmektedir (6). Ebeveynler arasında çatışma olduğunda ise eşler nesnelliklerini kaybedebilmekte ve çocuğun üstün yararı yerine çekişmeli davanın kazananı olmak adına velayeti kazanmaya çalışmakta, hatta ortak velayette diğer ebeveynin görüşmesinde aksaklıklar oluşturabilmektedir (6, 7). Hatta; “kazanan”

¹ Uzm. Dr., Adli Tıp Kurumu, 3. Adli Tıp İhtisas Kurulu, yasinkoca26@gmail.com

² Uzm. Öğr. Dr., İstanbul Üniversitesi - Cerrahpaşa Cerrahpaşa Tıp Fakültesi, Adli Tıp AD, tahaaksu@outlook.com

³ Uzm. Dr., Adli Tıp Kurumu, 7. Adli Tıp İhtisas Kurulu, naciye.akan@gmail.com

⁴ Prof. Dr., İstanbul Üniversitesi - Cerrahpaşa Cerrahpaşa Tıp Fakültesi, Adli Tıp AD, drgurselcetin@gmail.com

⁵ Prof. Dr., İstanbul Üniversitesi - Cerrahpaşa Cerrahpaşa Tıp Fakültesi, Adli Tıp AD, gokhanoral@gmail.com

rar verilirken farklı meslek gruplarının objektif ölçütlere göre işbirliği içerisinde değerlendirme yapması, ebeveynler arasında işbirliğinin sağlanabilmesi için boşanma sürecinde danışmanlık ve arabuluculuk hizmetlerinin verilmesi çocuğun yüksek yararına olacağı düşünülmektedir.

Kaynaklar

1. Adalet Bakanlığı Adli Sicil ve İstatistik Genel Müdürlüğü, *Adli İstatistikler 2009*. (06.04.2021 tarihinde <https://adlisicil.adalet.gov.tr/Resimler/SayfaDokuman/27820191154492009.pdf> adresinden ulaşılmıştır).
2. Adalet Bakanlığı Adli Sicil ve İstatistik Genel Müdürlüğü, *Adli İstatistikler 2019*. (06.04.2021 tarihinde <https://adlisicil.adalet.gov.tr/Resimler/SayfaDokuman/1062020170359HizmeteOzel-2019-bask%C4%B1-%C4%B0SA.pdf> adresinden ulaşılmıştır).
3. UNICEF. *Çocuk Haklarına Dair Sözleşme*. (06.04.2021 tarihinde <https://www.unicef.org/turkey/%C3%A7ocuk-haklar%C4%B1na-dair-s%C3%B6zle%C5%9Fme> adresinden ulaşılmıştır).
4. Karakuş, S., Anne-babası boşanmış ve boşanmamış çocukların depresyon düzeylerinin incelenmesi ve okul başarısına yansımaları, Doctoral dissertation, DEÜ Eğitim Bilimleri Enstitüsü: İzmir, 2003.
5. Portnoy SM. The psychology of divorce: A lawyer's primer, part 2: The effects of divorce on children. *American Journal of Family Law*. 2008; 21(4):126-134.
6. Karadağ F & Özdemir DF. Çekişmeli boşanma/velayet sürecinde aile mahkemelerinden üniversite hastanesine gönderilen olguların değerlendirilmesi. *Klinik Psikiyatri Dergisi*, 2021; 24(1).
7. Kaba GK, Öztürk E. Karara Bağlanan Boşanma Davalarının Retrospektif İncelenmesi: Gaziosmanpaşa Örneği. *Türkiye Klinikleri J Foren Sci Leg Med*. 2018; 15(2):52-60.
8. Çelik D, Taştan SY, Şanyüz Ö, Akay A, Balcı I, Yorulmaz AC. Boşanma Ve/ya Kişisel İlişkinin Düzenlenmesi Davalarında Çocuğun Cinsel İstismarına İlişkin Asılsız İddiaların Değerlendirilmesi (Poster Bildiri, 1. Uluslararası, 17. Ulusal Adli Bilimler Kongresi, Özet Kitabı 2020; 164)
9. Stark DP, Choplin JM, Wellard SE. Taking Domestic Violence Into Account in Custody Cases: An Evidence Based Analysis and Reform Proposal. *MJGL* 2019; 26.
10. Gardner RA. The relationship between the parental alienation syndrome (PAS) and the false memory syndrome (FMS). *Am J Fam Ther* 2004; 32: 79-99.
11. Gardner RA. Recent trends in divorce and custody litigation. *Academy Forum* 1985; 29(2):3-7.
12. Güler, G. Ebeveyn yabancılaştırma sendromu ve boşanma. *Türkiye Klinikleri J Child Psychiatry-Special Topics*, 2017; 3(3): 225-228.
13. Seden J. Creative connections: Parenting capacity, reading with children and practitioner assessment and intervention. *Child & Family Social Work*, 2008; 13(2): 133-143.
14. Gough D, Stanley N. Parenting capacity. *Child Abuse Review*. 2004; 13(1):1-4
15. Moran JA & Weinstock DK. Assessing parenting skills for family court. *Journal of Child Custody*, 2011; 8(3): 166-188.
16. Eve PM, Byrne MK & Gagliardi CR. What is good parenting? The perspectives of different professionals. *Family Court Review*, 2014; 52(1): 114-127.
17. Kalkavan İ & Büken E. Boşanma davalarında çocuğun velayet hakkı için uygun ebeveynin belirlenmesi. *The Bulletin of Legal Medicine*, 2017; 22(1): 54-63.
18. Öngider N. Boşanmanın çocuk üzerindeki etkileri. *Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar*, 2013; 5(2): 140-161.
19. Cyr F, Di Stefano G, Desjardins B. Family life, parental separation, and child custody in Canada: A focus on Quebec. *Family Court Review*. 2013; 51(4):522-541.
20. Öztan B. & Öztan F. Boşanmada Velayetin Tevdi. *Çankaya Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*. 2016; 1(2): 473-495.
21. Budd KS. Assessing parenting capacity in a child welfare context. *Decision Making in Child Welfare, Children and Youth Services Review*. 2005; 27(4):429-444.
22. Azar ST, Lauretti AF, Loding BV. The Evaluation of parental fitness in termination of parental rights cases: A functional- contextual perspective. *Clinical Child & Family Psychology Review*. 1998; 1(2):77-100.
23. Trocmé N, Bala N. False allegations of abuse and neglect when parents separate. *Child Abuse Negl*. 2005; 29(12):133-45.
24. Kraus LJ, Thomas CR. Practice Parameter for Child and Adolescent Forensic Evaluations. *Journal of the American Academy of Child & Adolescent Psychiatry*. 2011; 50(12):1299-312.
25. Emery RE, Otto RK, O'Donohue WT. A critical assessment of child custody evaluations limited science and a flawed system. *Psychological Science in the Public Interest*. 2005; 6(1):1-29.